Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזע בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
פונקטלאך, מיטוואך אונד פרייטאג.

פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלבעהריג 5 " " "
פיערטעלעהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלבעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיערטעלעהר 2 " " 75 " "

אויף דיעזע צייטונג כאנן מאן
יעדען טאג
אבאונמאנירען
אונד דער פרענומעראנדענ-פערמין
כענינגט מיט דעם עסספאנגע דעס
עדיטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאמסע נו' 1.

וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראנדענ-
ציאנסגעלדער צו ענדען בעליעבע.

Nr. 32, נייגטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך כט אדר ה.ת'ר'ל'ז'. Pest, den 14. März 1877.

בינדען לאססע איך מיך ניכט!

רוסלאנד בעפינדעט זיך נאך איממער אין דער עגנסטען קלעממע אונד אין דער גראסטען פערלעגענהייט. עס שיכטע זיינע גראסע אימעע אן דיא גרענצע נעגען דיא טירקיא, דיא נון דארט שאן זייט לענגערער צייט אונטשלאססען וויא אנגענאגעלט שעהט. רוסלאנד גע ט ר ו מ ט זיך ניכט לאזוישלאגען, ש ע מ ט זיך אבער אויך צוריקצוקעהרען. עס מאכט נון אללע מאגליכען פערזוכע צור איינפינונג איינעס איינזיעדלס, אים עגטוויעדער אינע איינרעדע צום פיעדליכען ריק-צוגע צו ערלאנגען, אדער זיך דיא געוויסהייט צו פערשאפען, דאס עס דען קריעג נעגען דיא טירקיא מיט ערפאלג אונטערנעהמען קאننע.

אבער אלל דיעזע רוסישען פערזוכע זינד בין יעטצט מיסלונגען. עס וואללטע נעגען דיא טירקיא אינען צ ו ו א נ ג איסאכען, אבער דיא טירקיא אנטווארטעט: «דאמיט דיא רוה ניכט דעם דזיעגעס רוהמען קאننעסט, דאס דיא מיך צו עטוואס געצוואנגען העטטעסט, זא געבע איך לוט-בער פפיעדלוס; אבער צוזינגען לאססע איך מיך ניכט!» — יעטצט וויל נון רוסלאנד דיא איבריגען איראפעאישען גראס-מעכטע דאצו פערלייטען, וויעגסטענס דיא אולבען יאהרטע, מיט וועלכען זיא אין דער קאנסטאנטינאפעלער קאנפערענץ דיא רוסישען פאהרערגען אונטערשטיטצטען, שריפט-ליך צו פראטאקאלל בריינגען, אונד דיעזעס פראטאקאלל צו אונטערשרייבען. דארורך העטטע רוסלאנד עטוואס «שוארץ אויף וויס», ווארורך דיא איראפעאישען גראס-מעכטע געבינדען ווערען, אזור «געשרעכעגעס» צו «געשפעלטערן». אבער עגגלאנד ערקלערטע בערייס: «איך האבע וואהל אין דער קאנסטאנטינאפעלער קאנפערענץ דאס מייגיגע געטאן, אים עס אין גוטע פערבינדונג, דאס דיא טירקיא דיר נאכגיבט. דיא וויסט, איך האבע זיא צו קיינער הארטנעקיגקייט ערמונטערט, אים געגענטייל איך האבע אזאר מיינע קרעפטע שיפפע, וועלכע צום שוטצע דער טירקיא פאר קאנסטאנטינאפעל שטאנדען, אבגעריפען אונד דער טירקיא ערקלערט דאס זיא איך מיינען שוטצן ניכט מעהר צעהרען מאننע. — דא איך אבער דאס אין גוטע פערבינדונג ניכט פערזוכטעע קאننטע, זא נאנג איך מיך צוריק. איך האבע וואהל אלל מיינע איבערלעגונגען-קונסט אנגעוענדעט, אבער ש ר י פ ט ל י כ ע ס ווכע איך ניכט פאן מיר, דענן ב י נ ד ע ן ל א ס ס ע א י ך מ י ר נ י כ ט!»

דער פערזוך רוסלאנדס, דיא איראפעאישען גראס-מעכטע דורך אינדיר אונטערשריפט צו בינדען, איזט אללא ווידער דורך דיא ווייגערונג עגגלאנדס מיסלונגען, נעגען דיא אונגאטיגע, וועלכע יעטצט אין פאריז איזט, אונד פאן דא נאך לאנדאן ריינען וואללטע, האט נון דאזוגלייכס פלאטצלוך ערפאהרען, עס מאנג זיך מיט ווייגערונג נאך לאנדאן קיינע אומזאנסטיגע מיטע מאכען, דא עגגלאנד איך זיינע פיעלפאכען בירגאיס ניכט איינגעהען וויל. רוסלאנד האט בעריים זיינען געוואנדטען אין עגגלאנד, אונד ווען דיא רוסישע רעגיערונג דער עגגלישען עטוואס זאגען לאססען וויל, זא קאننען זיא עס דורך אירען געזאנדטען אין לאנדאן טהון. עגגלאנד וויים, וויא געגענוואר אונגאטיגע יאהרע הינדורך אין קאנסטאנטינאפעל געגען דיא עגגלישען אינטערעססען ארבייטעט, אונד אין אלל דיעזען פאלען אין אנגעלעגענהייט מיט דער טירקיא צו אירגען, ער איזט דאהער אין עגגלאנד אייגע זעהר פיעל-האסטיגע פערזאמליכקייט, אונד זיינע אנגעגעבען אין לאנדאן קאننטע דאהער אייגען אפפעגטליכען שטאנדפאל פערלאלאססען. עגגלאנד ווילל זיך ניכט בינדען לאססען אונד גיבט אויך קיין שריפטליכעס פאן זיך. —

גענעראל אינגאטיעף ווידר זיך דאהער פאן פאריז נאך ווייגן בעגעבען, אים עסטערריך-אונגארן פיר זיינע פ־אייעקטע צו געווייגנען. פאן ווייגן בע-גיבט ער זיך נאך ראם, אום איך מיט דער איטא-ליעניישען רעגיערונג זיינע פערזוכע צו מאכען.

וויא מאנן נון זיעהט, קאנן זיך רוסלאנד איים דער זאך-נאססע, אין וועלכע עס זיך פעראיررט האט, זעהר שווער הערוסארבייטען. דעם צוויעער איינעס געוואהנליכען שאך-שפיעלעס איזט עס פאן אינטערעססע צו זעהען, וויא זיך יעמאנד מיט זיינען שאך-פיגוריען, מיט דענען ער אין דיא קלעממע גערעטהען, הערוסארבייטעט. אים וויא פיעלמעהר איזט עס נון דעם פאליטיקער פאן האהעם אינ-טערעססע צו זעהען, וויא זיך דיא רוסלאנד עגגל-ווידער נאך בעססער פערשטרייקען, אדער צום פיעדען אדער צום קריעגע הערוסארבייטען ווירד.

דאס אבענד-בלאטט דעם «פעסטער ללויד» שרייבט: עס אונטערליעגט נון קיינעס צווייפעל, דאס דיא פ־אנג «אב פיעדען אדער קריעג» באלד דיא ענטשיידענע אנטווארט פיעדען ווירד. וויא אינס געמליך אים לאנדאן טעלעגראפיעט גע-מעלדעט ווירד, האט דער אים פאריז נאך לאנדאן צוריקגעקעהרטע רוסישע געזאנדטע, דעם עגגל-שען אינטערעסען מינסטער דאס פאס געגענ־אל אינגאטיעף אבערבראכטע רוסישע פ־אטאקאללס-פ־אייקט מיטגעטהיילט. דורך דיא אונטערצייב-נונג דיעזעס פ־אטאקאללס וואללטע זיך דיא טיר-קיא צור אויספפהרונג דער אין דער קאנפערענץ פעסטגעלעגטען פערבעססערונגען פערפפיכטען, אונד דיעזעס פ־אטאקאללס, וועלכעס פאן אללען איראפעאישען גראס-מעכטען אונטערשריעבען זיין זאלל, מיט אלם אין איראפעאישער פערטראג געלטען. נאך דיעזעס רוסישען פ־אטאקאללס-פ־אייקט האנדעלט עס זיך אللא דארום, דאס זיך איר דיא טירקיא דורך אירע אונטערשריפט פאר נאننן איראפא פיר דיא פורכפפהרונג דער געפאר-דערטען פערבעססערונגען פערפפיכטען. עגגלאנד ערקלערט אבער אין דעם נייען רוסישען פ־אייק-טע דיא אבוויכט, דען «פאריזער פערטראג» צו בריכען — אונד הייריין ווילל עגגלאנד מיינעס-ווייגס אייننגעהען! מערקווירדיגער ווייז זיך אللא איראפעאישען גראס-מעכטע מיינע געגנער דיע-זעס נייען רוסישען פ־אייקטעס, נור עגגלאנד אللין ווילל דאפאן ניכטס ווייסען. דאס מיינט געוויכט אבער אין דער אריענטאלישען פ־אנג האט נור עגגלאנד, אונד דיעזע עגגלישע ניכט-איינמיסלונג קאننן דאהער דאס נאننצע פ־אייקט צו פאללע בריינגען.

הייטע פינדעט אין לאנדאן אין גراسסער מי-נייסטער-راט שטאט, אין וועלכעס דיא אנט-וואرט אויף דיא רוסישען פ־אייקטע פעסט גע-שטעללט ווירד. גענעראל אינגאטיעף ווארטעט אין פאריז דיא שרייבליכע אנטוואرט עגגלאנדס אב. דיעזע עגגרישע אנטוואرט מיט נון אויך רוסלאנד צו אינער באלדיגען עגגשטיינג צוויינגען. רוסלאנד ווירד נון דער ווערט צוינגען, דאס פון אللעס מאג-ליכע אנווענדען וואللטע, אום אויף נטליכעס וועגע דיא אנגעלעגענהייט מיט דער טירקיא צו אירגען, דא עס אבער נירגענדס אינע צוישטיממונג געפינדען, אזט עס געצוואונגען, דען קריעג אויף אינגע פיסט צו אינטערגעהמען. עגגלאנד ווירד אן רוס-לאנד אינע אבלעהנגדע אנטוואرט ערטהיילען, אונד צוואר אינצוג אונד אللין אים דעם גרינדע, ווייל דיא טירקיא פאן זיך זעלבסט דיא «פערבעס-סערונגען» דורכפפהרען ווייל, וועסהאלב «יעדער צוואנג אונגאטהיג אונד איבערפלייסיג איזט. — דייטשלאנד אונד עסטערריך-אונגארן ווערען וואהל געגיינט, דען רוסישען פ־אייקטען איהרע צוישטיم-מונג צו ערטהיילען, דא יא אויך דיא «אנדראשיششען راهشلעגע» אונד דיא «בערלינער אבמאכונגען» דערארטיגע פ־אייקטע ענטהאלטען האבען, נור עגגלאנד איזט יענגען «בערלינער אבמאכונגען» ניכט בייגעטרעטען אונד ווילל אויך יעטצט דען רוסישען פ־אייקטען זיינע צוישטיממונג ניכט ערטהיילען. רוסלאנד פינדעט אللא גרינגעדס אייننע אויפפ־אייקטע צו אינעם פ־ליעדליכען ריקצוגע, אונד איזט דאהער צור אויפנאהמע דעם קריעגעס געצוואונגען.

מאننאג ווירד דאס טירקישע פאראלאמענט מיט אייننער «טהראן-רעדע» עראפנעט. זיידדעם דיא טירקען אויף דער וועלט עסטסטירען, האטטען זיא נאך קיין פאראלאמענט. ווער זינד נון נייגיעריג, וויא זיך דיא טירקישע «טהראן-רעדע» איבער דיא אויסווערטיגע פאליטיק אויסלאסسען אונד וויא דער פערלויף דער פאראלאמענטס-פערהאנדלונגען זיין ווירד. דיא טירקישע קאנסטיטוציאן איזט צו יונג, מאننא זיא אין האהעם אלטער ערייכען!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (אייننע וועטטע דעם רוס-שען מאיזטער.) אין בערלינער בלאטט בריינגט זאעבען פאלגענדע פאסט קאמישע מיט-טהיילונג: דער רוסישע קאיזער איזט דיעזער טאننע מיט זיינעם פ־ייגדע, דעם גראפען אדלערבערג, אייننע וועטטע אים אייننע האהע סוממע איינ-גענאننען, וועלכע נאנן איראפא אינטערעססירען ווירד. דער רוסישע קאיזער בעהויפטעט נעמ-ליך, דאס דער פ־ייגדע ערהאלטען בלייבען ווירד, ווערהענד גראף אדלערבערג דער מיינונג איזט, דער קריעג צוישען רוסלאנד אונד דער טירקיא וויא אונפ־ערמיידליך. — וועגן מאן דיעס לייזען, זא קאننן מאן זיך לייכט דער טייטונג הינגעבען, דער פ־ייגדע זיא ווייططרך געווכערט, נאכדעם דער רו-סישע קאיזער פיר דיא ערהאלטונג דעזעלבען זא-נאר מיט אייننער «וועטע» אייننשטעהע. אונד דאך איזט דאס נאننצע נור אין בלענד-ווערק. פאר מא-נאننען שאן דאס אבענד ווייططרך אייننע אויסערונג דעם רו-סישען קאיזערס מיטגעטהיילט, דער דא זאגטע: «אין נאנן רוסלאנד בין איך אللין פיר דען פ־ייגדען!» דער רוסישע קאיזער ווילל עבען איראפא צייגען, דאס ער פערזאנליך וואהל פיר דען פ־אנ-דען וויא, אللין עס זיא אוהם ניכט ליייכט פאלל-לוך, דיא קריעגעריישע שטיממונג דעם פאלקס צו אונטערדרקען. — אויך מיט דיעזער פאר-שלאגענען «וועטע» וואللטע דער רוסישע קאיזער נור דאס פערזאנליכע פ־ייגדפ־ערטענקייט צייגען, אונד דאדורך מאן זיך הייפפען ניכט פערלייטען לאסسען וויען דער רוסישע קאיזער ווירקליך פיר דאס ווער-דאלטונג דעם פ־ייגדעס ענטשיידען ווערע, דא ביינבעס ער ניכט צו «וועטען», זאנדערן אינפאך אין אנדערען דאס דיא זיך-ארמעע פאן דער פ־ליעדליכען אנגעגרי-ففענען ווערדע. דאמיט אייننע אויפ־ערמונטערונג אויפ־טהאן. דיא וועטטע אייننס קאننגס מיט אننגע

דא עס אבער נירגענדס אייننע צוישטיממונג געפ־ינדען, איזט עס געצוואונגען, דען קריעג אויף אייننע אייننע פ־ייסט צו אינטערגעהמען. עגגלאנד ווירד אן רוס-לאנד אייننע אבלעהנגדע אנטוואرט ערטהיילען, אונד צוואר אייننצג אונד אللין אים דעם גרינדע, ווייל דיא טירקיא פאן זיך זעלבסט דיא «פערבעס-סערונגען» דורכפפהרען ווייל, וועסהאלב «יעדער צוואנג אונגאטהיג אונד איבערפלייסיג איזט. — דייטשלאנד אונד עסטערריך-אונגארן ווערען וואהל געגיינט, דען רוסישען פ־אייקטען איהרע צוישטיم-מונג צו ערטהיילען, דא יא אויך דיא «אנדראשיششען راهشلעגע» אונד דיא «בערלינער אבמאכונגען» דערארטיגע פ־אייקטע ענטהאלטען האבען, נור עגגלאנד איזט יענגען «בערלינער אבמאכונגען» ניכט בייגעטרעטען אונד ווילל אויך יעטצט דען רוסישען פ־אייקטען זיינע צוישטיממונג ניכט ערטהיילען. רוסלאנד פינדעט אللא גרינגעדס אייننע אויפ־ערמונטערונג צו אינעם פ־ליעדליכען ריקצוגע, אונד איזט דאהער צור אויפנאהמע דעם קריעגעס געצוואונגען.

מאننאג ווירד דאס טירקישע פאראלאמענט מיט אייننער «טהראן-רעדע» עראפנעט. זיידדעם דיא טירקען אויף דער וועלט עסטסטירען, האטטען זיא נאך קיין פאראלאמענט. ווער זינד נון נייגיעריג, וויא זיך דיא טירקישע «טהראן-רעדע» איבער דיא אויסווערטיגע פאליטיק אויסלאسسען אונד וויא דער פערלויף דער פאראלאמענטס-פערהאנדלונגען זיין ווירד. דיא טירקישע קאנסטיטוציאן איזט צו יונג, מאننא זיא אין האהעם אלטער ערייכען!

פערשיעדענע נייאנקייטען.

* (אייننע וועטטע דעם רוס-שען מאיזטער.) אין בערלינער בלאטט בריינגט זאעבען פאלגענדע קאמישע מיט-טהיילונג: דער רוסישע קאיזער איזט דיעזער טאننע מיט זיינעם פ־ייגדע, דעם גראפען אדלערבערג, אייننע וועטטע אים אייننע האהע סוממע איינ-גענאننען, וועלכע נאנן איראפא אינטערעססירען ווירד. דער רוסישע קאיזער בעהויפטעט נעמ-ליך, דאס דער פ־ייגדע ערהאלטען בלייבען ווירד, ווערהענד גראף אדלערבערג דער מיינונג איזט, דער קריעג צוישען רוסלאנד אונד דער טירקיא וויא אונפ־ערמיידליך. — וועגן מאן דיעס לייזען, זא קאننן מאן זיך לייכט דער טייטונג הינגעבען, דער פ־ייגדע זיא ווייططרך געווכערט, נאכדעם דער רו-סישע קאיזער פיר דיא ערהאלטונג דעזעלבען זא-נאר מיט אייننער «וועטע» אייننשטעהע. אונד דאך איזט דאס נאننצע נור אין בלענד-ווערק. פאר מא-נאننען שאן דאס אבענד ווייططרך אייننע אויסערונג דעם רו-סישען קאיזערס מיטגעטהיילט, דער דא זאגטע: «אין נאנן רוסלאנד בין איך אللין פיר דען פ־ייגדען!» דער רוסישע קאיזער ווילל עבען איראפא צייגען, דאס ער פערזאנליך וואהל פיר דען פ־אנ-דען וויא, אللין עס זיא אוהם ניכט ליייכט פאלל-לוך, דיא קריעגעריישע שטיממונג דעם פאלקס צו אונטערדרקען. — אויך מיט דיעזער פאר-שלאגענען «וועטע» וואللטע דער רוסישע קאיזער נור דאס פערזאנליכע פ־ייגדפ־ערטענקייט צייגען, אונד דאדורך מאן זיך הייפפען ניכט פערלייטען לאسسען וויען דער רוסישע קאיזער ווירקליך פיר דאס ווער-דאלטונג דעם פ־ייגדעס ענטשיידען ווערע, דא ביינבעס ער ניכט צו «וועטען», זאנדערן אינפאך אין אנדערען דאס דיא זיך-ארמעע פאן דער פ־ליעדליכען אנגעגרי-ففענען ווערדע. דאמיט אייننע אויפ־ערמונטערונג אויפ־טהאן. דיא וועטטע אייننס קאننגס מיט אننגע

ער איזט דאהער אין עגגלאנד אייننע זעהר פ־אר-האסטע פערזאמליכקייט, אונד זיינע אנגעגעבען אין לאנדאן קאننטע דאהער אייننען אפפעגטליכען שטאנדפאל פערלאלאسسען. עגגלאנד ווילל זיך ניכט בינדען לאسسען אונד גיבט אויך קיין שריפטליכעס פאן זיך. —

גענעראל אינגאטיעף ווידר זיך דאהער פאן פאריז נאך ווייגן בעגעבען, אים עסטערריך-אונגארן פיר זיינע פ־אייקטע צו געווייגנען. פאן ווייגן בע-גיבט ער זיך נאך ראם, אום איך מיט דער איטא-ליעניישען רעגיערונג זיינע פערזוכע צו מאכען.

וויא מאننאג נון זיעהט, קאننן זיך רוסלאנד איים דער זאך-נאססע, אין וועלכע עס זיך פעראיررט האט, זעהר שווער הערוסארבייטען. דעם צוויעער איינעס געוואהנליכען שאך-שפיעלעס איזט עס פאן האהעם אינ-טערעססע צו זעהען, וויא זיך דיא רוסלאנד עגגל-ווידער נאך בעססער פערשטרייקען, אדער צום פיעדען אדער צום קריעגע הערוסארבייטען ווירד.

דאס אבענד-בלאטט דעם «פעסטער ללויד» שרייבט: עס אונטערליעגט נון קיינעס צווייפעל, דאס דיא פ־אנג «אב פיעדען אדער קריעג» באלד דיא ענטשיידענע אנטוואرט פיעדען ווירד. וויא אינס געמליך אים לאנדאן טעלעגראפיעט גע-מעלדעט ווירד, האט דער אים פאריז נאך לאנדאן צוריקגעקעהרטע רוסישע געזאנדטע, דעם עגגל-שען אינטערעסען מינסטער דאס פאס געגענ־אל אינגאטיעף אבערבראכטע רוסישע פ־אטאקאללס-פ־אייקט מיטגעטהיילט. דורך דיא אונטערצייב-נונג דיעזעס פ־אטאקאללס וואللטע זיך דיא טיר-קיא צור אויספפהרונג דער אין דער קאנפערענץ פעסטגעלעגטען פערבעססערונגען פערפפיכטען, אונד דיעזעס פ־אטאקאללס, וועלכעס פאן אللען אייראפעאישען גראס-מעכטען אונטערשריעבען זיין זאלל, מיט אלם אין אייראפעאישער פערטראג געלטען. נאך דיעזעס רוסישען פ־אטאקאללס-פ־אייקט האנדעלט עס זיך אللא דארום, דאס זיך איר דיא טירקיא דורך אירע אונטערשריפט פאר נאننן איראפא פיר דיא פורכפפהרונג דער געפאר-דערטען פערבעססערונגען פערפפיכטען. עגגלאנד ערקלערט אבער אין דעם נייען רוסישען פ־אייק-טע דיא אבוויכט, דען «פאריזער פערטראג» צו בריכען — אונד הייריין ווילל עגגלאנד מיינעס-ווייגס אייننגעהען! מערקווירדיגער ווייז זיך אللא אייראפעאישען גראס-מעכטע מיינע געגנער דיע-זעס נייען רוסישען פ־אייקטעס, נור עגגלאנד אللין ווילל דאפאן ניכטס ווייסען. דאס מיינט געוויכט אבער אין דער אריענטאלישען פ־אנג האט נור עגגלאנד, אונד דיעזע עגגלישע ניכט-איינמיסלונג קאننן דאהער דאס נאننצע פ־אייקט צו פאללע בריינגען.

הייטע פינדעט אין לאנדאן אין גراسסער מי-نيستער-راט שטאט, אין וועלכעס דיא אנט-וואرט אויף דיא רוסישען פ־אייקטע פעסט גע-שטעללט ווירד. גענעראל אינגאטיעף וואرטעט אין פאריז דיא שרייבליכע אנטוואرט עגגלאנדס אב. דיעזע עגגרישע אנטוואرט מיט נון אויך רוסלאנד צו אינער באלדיגען עגגשטיינג צוויינגען. רוסלאנד ווירד נון דער ווערט צוינגען, דאס פון אللעס מאג-ליכע אנווענדען וואللטע, אום אויף נטליכעס וועגע דיא אנגעלעגענהייט מיט דער טירקיא צו אירגען,

געשעפֿטסבעריכט

פעסטער פּרייזע.

קאָרן 5000 מעטער-צענטנער 9.10—9.50 גולד.

קוקורוץ 5.60—6 גולדען.

האַפֿער 7'40—7.60 גולד.

גערסטע פֿיטטער 6.80—6.40 גול. מאלץ-וואארע 7.50—8 גולד.

ווייצען פער פֿריה-יאהר 13.05—13,15 גולד.

קוקורוץ פער מאי - יוני 6,50—6.55 גולדען.

האַפֿער פער פֿריה-יאהר 7.54—7.60 גולד.

רעפּס פער אויגוסט 14⅛ גולד. קאָהל-באנאטער פער אויגוסט 14 גול'.

מעהל-פּרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאמט זאק, פֿרייא אב פעסט): נומ' 0: 25 גולד. 50 קר., נומ' 1. 24 גול. 50 קר., נ' 2: 23 גול. 75 קר., נ' 3: 22 גול. 75 קר. נ' 4: 21 גול. 50 קר., נ' 5: 20 גול. 25 קר., נ' 6: 19 גולד. — קר., נ' 7: 17 גול. 50 קר., נ' 8: 15 גול. 25 קר., נ' 8½ 13 גולד. 50 קר., פֿיינע קלייע 4 גול. 40 קר., גראָבע קלייע 4 גולד. 30 קר.

הילזענפֿריכטע: גראָסע ווייסע באָהנען 9½ גול. צווערגעל 11, ערבסען 10 — 12 גולד., נייע לינזען 8—20 גולד. — גרויער מאָהן 34 גול. בלויער 42—44 גולד. הירזע-בריין 9,80—10 גולד. הירזע (קאָלעש) 5.20—5.45 גול. ליינזאמען 14½—15 גולדען. האנפֿזאמען 9½—11 גול. פער 100 קילאָ. —

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 31¼—31.75 גולד. — אלטע-מעטהאָדע 33 גולד' פער 10000 לִיטער-פּערצענט.

פעטראָלעאום 26¼—26½ גולד.

אונשליטט (חלב) 55—56 גול.

צוועטשקען. סערבישע פֿאס - וואארע 23.25—25 גולדען. —

צוועטשקענמוס (לעקוואר) מיטטעל 22 — 23 גול.

ריבאָל ראַפּפּעלט-ראַפֿפֿינירטעס 51 גולד. פער 100 קילאָגראמם.—

האָניג. גלעלישערטער 36—37 גול.

וואַקס בעסטע גאטטונג 161 גולד. ראָזענויער 143—144 גולד.

קלעעזאמען אונגארישע לוצערנע 108—135 גול. ראָטה-קלעע 70—75 גולד. פער 100 קילאָ.

צוקער: ראַפֿפֿינירטער 64—64½ גול.

קנאָפּפּערן אונגארישע נייע פּרימא וואארע 34 — 35 גולד. —

פעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. ביא דעם אם 9-טען ד. מ. היער אבגעהאלטענען פעסטער וואָכען-מארקטע ווארדען 2560 שטיק גראָס- אונד קליין-פֿיעה צו מארקטע געבראכט. היעפֿאָן ווארדען פֿערקויפֿט: 16 שטיק שטיערע, פער שטיק פֿאָן 60 — 115 גולדען. — 600 אָכסען דאס פאאר פֿאָן 180—290 גולד. 191 קיהע דאס פאאר פֿאָן 140—240 גול. 210 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 60—130 גול., 27 שטיק ביפֿפֿעל דאס פאאר צו 125—126 גול., 508 שטיק קעלבער דאס שטיק פֿאָן 8—25 גולד., 866 שטיק לעממער דאס פאאר 4—6¾ גולד' פּרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פֿלייש 47 — 50 גולדען. קוה-פֿלייש 45 — 47 גולד., קאלב-פֿלייש 50 — 60 גולד. ביפֿפֿעל-פֿלייש 44 — 46 גולד.

שאַפֿפֿעללע. פֿאַרינע וואָכע ווארדען 20000 שטיק פֿערשיעדענער סאָרטען פֿערקויפֿט אונד צוואר: דייטש-וואָל-לינע 2.60—3.20 גולד' פער פאאר. סערבישע אונד טירקישע 125 — 135 גולד. באנאטער אונד וואלאכישע 145 — 160 גולד. באָסנישע אונד קראָאטישע 118 — 125 גולדען. זיע-בענבירגישע צו 130—140 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

לאממ-פֿעללע, סערבישע אונד טירקישע שפּעטשטיך 80—90 גולד. באָסנישע אונד קראָאטישע 75 — 85 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

גייס-פֿעלע זיעבענבירגער 185 - 195 גול. סער-בישע 170—175 גולד. קראָאטישע אונד באָסנישע לייכטע 120 — 130 גולד. שווערע 145—155 גולד. (אללעס פֿער 102 שטיק.)

הייטע וויר נאָטירען: פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע 100 — 104 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 108 — 110 גול. קאלבפֿעללע אָהנע קאָפּפֿע 205 — 225 גול., מיט קאָפּפֿען 180 — 200 גולד. פער 100 קילאָ. — ראָסהייטע 5.50 — 7.50 גולד. פער פאאר.

שאַפֿוואָללע. אין פֿאָריגער וואָכע ווארדען פֿערקויפֿט. 100 מטר-צטר' בעסטע באטשקער איינשורען צו 153.26 — 155.25 גול. 80 מטר-צטר' צווייא-שורען אונד זאָממערוואָללען 150—151,75 גולד. 100 מטר-צטר' ווייסע נערבער ציגאיא 96.42—98.20 גולדען. 70 מעט-צטר. גרויע נערבער ציגאיא 58.92—60.70 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

וויענער פּרייזע.

פעטראָלעאום 23¾ גול. פער 100 ק'.

ליינאָל 37 גול' פער 100 קילאָגראמם.

ריבאָל 49 גולדען. פער 100 קילאָ. —

שפּיריטוס 32½ גולד. צו 10000 ליטער-פּערצענט. —

רעפּס קאָהל 20—21 גולדען.

ווייצען פֿערקויפֿט ווארדען 15000 מעטערצטר פּרייזע באנאטער 76—77-קילאָ' 13,55—13.95 גולד' פער מעטערצטר. —

האַפֿער אונגארישער אב וויען 7.85—8,10 גולדען פער מעטער-צענטנער. —

קאָרן, נידער 70—72-קילאָגראמם 10.75—10.90 גולד' פער מעטער-צטר.

קוקורוץ באנאטער פער מעטערצטר. 7.10 — 7,20 גולד. —

גערסטע פֿיטטער 6,60 - 6.90 גולד.

ווייצען-מעהל, נ' 0: 26.75—27.75 גול, נ' 1 24.40—26 גול., נ' 2: 23.25—24.25 גול. נ' 3: 18.25 - 19,25 גול' פער מעטער צטר.

קאָרן-מעהל, נ' 1: 19—20 גול., נ' 2, 17—18 גולדען פער מעטער-צטר.

לאָטטא-ציהונג פֿאָם 10-טען מערץ 1877.

אָפֿען	61	65	11	57	16
לינץ	56	25	26	30	52
טריעסט	39	89	32	66	77

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י ריין.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס טיכטיגען בעל תפלה, דער צוגלייך ש״ב זיין מוס ביז ר״ח סיון צו בעזעטצען. יעהרליכער געהאלט 500 גולדען, 100 גולדען קוארטיער-געלד, איבליכע עמאָלומענטע אונד פֿאָן יעדעם געשלאכטעטען קאלב 10 קר' אונד שאף 5 קר'. צו פּראָבעפֿאָרטראג ווערדען נור דיאיעניגע צוגעלאססען, וועלכע קבלות פֿאָן אנער-קאננטען ראבבינען בעזיטצען. רייזע-שפּעזען ווער-דען נור דעם אקצעפּטירטען פֿערגיטעט.

נאָדי-מיהאלי (זעמפלינער קאָמ.)

ארי' ליב ברין, פּרעזעס.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען קולטוס-געמיינדע איזט מיט ר״ח אייר הבע״ל דיא שטעללע איינעס ש״ץ מ״ץ, דער אין שוחט ובודק, בעל תפלה אונד בעל קורא זיין מוס, מיט דעם יאהרעסגעהאלטע פֿאָן 300 גולדען, וואָהנונג, צווייא קלאַפֿטער האָלץ אונד זאָנסטיגע נעבען-איינקינפֿטע, צו בעזעטצען. זאָלכע, דיא אין העבראישען אונד דייטשען געגענשטענ-דען צו אונטעררייכטען אים שטאנדע זינד, קאָננען איינע פּריוואט-שולע ערריכטען. רעפֿלעקטירענדע האבען צו איינעם פּראָבעפֿאָרטראג ביז שבת הגדול צו ערשיינען. נור דעם אקצעפּטירטען ווערדען דיא רייזע-שפּעזען פֿערגיטעט.

Gyöngyös Mellék (Somogyer Com.)

לעאָפּאָלד בערנער, פּרעזעס. 1—3

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזט. אָרטהאָדאָקסען איז' געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס ש״ב, דער אין טיכטיגער בעל תפלה ובעל קורא זיין מוס, מיט איינעם יעהרליכען פֿיקסען געהאלט פֿאָן 400 גולדען, רעשפּעקטיווע וואָבענטליך 8 גולדען, פֿרייע וואָהנונג, גאנצער שחיטה אונד נעבען-איינ-קינפֿטען פֿאָן ר״ח אייר הבע״ל צו בעזעטצען; בעווערבער דיעזער שטעללע, דיא מיט קבלות פֿאָן גאוני זמנינו פֿערזעהען זינד, קאָננען צו איינער פּראָבע אָהנע אנציפּראַגען ערשיינען. שפּעזען ווער-דען נור דעם אקצעפּטירטען ערזעטצט.

טיסא פֿירעד, אדר תרל״ז. 1—2

דער פֿאָרשטאנד.

קאָנקורז

אין דער איינגעשאַפֿט איינעס שוחט ובודק בעל קורא ופסקן על יושט צ״ה ומורקבן, פֿאָרצינגלי-בען פֿארבעטערס, געמיינדע-נאָטערס, אונד איינעס געפּריפֿטען פֿאלדשול-לעהרערס, זוכט דער גע-פֿערטיגטע צום בעגיננע דעם זאממער-קורזעס אין יעלבען איינגעשאַפֿטען אימטער אינטער אנשטענ-דיגען בעדינגניסען איינען פּאָסטען צו בעציעהען.

אדרעססע: יאָזעף גראָסמאנן אין יאם אלשוי סט' ריארד'.

פֿריכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פֿריכטע		קיואל'פֿער פער הקטאל.	פער 100 קילאָגר.	פֿריכטע	קיואל'פֿער פער הקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	ניטער באנאטער	—	—.——.—	קאָרן	72	10,05 9,90
„	„	—	—.——.—	גערסטע מאלץ	62	8.55 —7.—
„	„	—	—.——.—	גערסטע פֿיטטער	62	6 90—6,60
„	„	—	—.——.—	האַפֿער	41	7 85—7 67
„	„	—	—.——.—	קוקורוץ באנאטער		6.10 —6 —
„	„	—	—.——.—	אנדערער	73	5.95 —5.80
„	„	—	—.——.—	הירזע		5 45—5.25
„	טיסער	74'6	12.65—12 75	ווייצען פער פֿריה-יאהר		13.05
„	„	75'5	13 85—13.—			—.—
„	„	76'4	13 05—13 15	קאָרן פֿריה-יאהר		—.—
„	„	77'3	13.25—13 35	קוקורוץ		6.50—
„	„	78'3	13 40—13.45	גערסטע		—.—
„	„	79'2	13 55—13.70	האַפֿער פֿריה-יאהר		7 54—
„	„	80'1	—.—— —			—.—
„				רעפּס		15.—
„	פעסטער באָדען	74'6	12 25—12.35	באַללען-מעהל נומער 0		25 50
„	„	75'5	12.55—12.60	„ 1		24 50
„	„	76'4	12.75 —12 85	„ 2		23 75
„	„	77'8	12 90 —13 05	„ 3		22 75
„	„	78'3	13.15—13.25	„ 4		21 50
„	„	79'2	13.30—13.40	„ 5		20 25
„	„	80'1	—.—— —	„ 6		19 —
„	ווייסענבורגער	74'6	12.70—12.80	„ 7		17 50
„	„	75'5	12.90—13.05	„ 8		15 25
„	„	76'4	13.10—13.20	„ 8½		13 25
„	„	77'3	13.25—13.40	שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פּרעססהעפֿע		33.25
„	„	78'3	13.45—13.50	„ נייע „ קאַרטאָפֿפֿעל		30.50
„	„	79'2	13.60—13.65			

קורז-טאבעללע פֿאָם 8. מערץ

געלד-קורז	קר. פֿל.	לאָזע	קר. פֿל.
ווילבער-אקציא	112 75	יאלגבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15 80
דוקאַטען	5 89	פּאַ. גלגאַט „ 40	24 75
עסטעררייך-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)		סטאניסלויער „ 20	20 50
	9 90	אייזענשטאט „ 100	120 —
נאַפּאָלעאָנדאָר	9 90	רעסטע „ 50	60 —
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60 80	וואַלדשטיין „ 20	22 —
20 מאַרקשטיק	12 16	ווינדישגרעטץ „ 20	23 50
סילבער גולדען	1 54	אונגארישע פּרעמיענלאָזע צו 100 גולד.	71 25
		רעסטע צו 50 גולדען	71 —
		ווינער לאָזע	94 50

לאָזע	קר. פֿל.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאַנצע	285 —
רעסטע פֿינפֿטעל	285 —
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	105 75
1860-ער גאַנצע	109 —
רעסטע פֿינפֿטעל	118 75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	132 25
רעסטע „ 50	131 75
כאַטא רעגולירונגס	21 50
טירקען-לאָזע	17 25
קרעדיט-לאָזע	163 75
קלאַרי-לאָזע צו 40 גולדען	30 50
ראָטהע-קרייץ-לאָזע	93 50
אינסבּרוקער לאָזע	18 —
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	13 50
קראַקויער „ 20	14 75
אָפֿנער „ 40	30 —
פּאַלפֿי „ 40	28 —
ווינדישגרעטץ „ 10	13 50
סאַלם-לאָזע „ 40	37 25

ווערטה-פּאַפּיערע.

	קר. פֿל.
אונגארישע גרונדענטלאַסטונגען	75 20
טעמעשוואר-באנאטער	72 25
זיעבענבירגישע	71 50
גאַליציש	84 75
בוקאָווינער	82 —
אונגארישע אייזענבאַהן-אנלעהען	99 50
ווייגצעהענט-אבלעזונגס-אָבליגאַציאָנען	73 25
פֿאַנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פּראָצענט	88 —
דער אונגארישען היפּאָטעקען באַנק צו 5 איינהאלב פּראָצענט	79 50
דער אונגארישען אַלגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאַלט צו 5 אונד איינהאלב פּראָצענט	— —
רעסטע צו 6 פּראָצענט	— —
דער פעסטער קאָממערציאל-באַנק	88 50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

הייסעטע, דאס איך האָב קורצעס היער וואר, ביא וועלבער געלעגענהייט איך ס'ערע שולדען צוריק-ליעס. איך דעס איזט ניכט וואהר. איך וואהנטע אים „האטעל פאַרנעי", וא איך אללעס בין איך איינו סרייצער אייסבעצאהלטע. וועהרענד מיינע דיעזיגען איינגעהאלטעס האטטע איך בלאָס מיט דען אָרדענטליכסטען לייטען אימגאנג, זא מיט דען רעדאקטערן אללער בלעטטער, מיט דעס מיניסטער-פרעזידענטען טיסא, מיט דען מיניסטערן סענדע אונד וועגהיים אונד ענדליך איך מיט דעס גראפען סעטטשעני. מיינע געשפרעכע בעוועגטען זיך אום דיא „אייינטאלישע פראגע", דא איך נור אין „אאלטישען דינגען" מיינע רייזע נאך פעסט מאכטע. איבריגענס ווילל איך עס ניכט אין אבדערע שטעללען, דאס איך דעס וואכ-מאנגע איך דעס וועגע צום גערכטע דורכגעגאנגען בין. דאס געשאה, וויל איך איינגעבריכליך דרינגענדע גע-שעפטע אבצו-וויקעלן האבע. אין 14 טאגען ווערדע איך מיך זעלבסט דעס קרימינאל-גערכטע שטעל-לען, אום דען בעוויז צו ליעפערן, דאס אללע גענגען מיך ערהאבענען בעשולדיגונגען ריין „ער-לאנגען" זונד. איך ווילל נאך בעמערקען, דאס איך, אלס איך מיינע עלטערן אים יעגנער 1866 פערליעס, בלאָס איינען צוויינעגער אונד צוויי אייא זעכסערל, אלזא נור 5 קרייצער, מיט מיר נאהם. מיט דיע-זעם געלדע רייזטע איך נאך מעקסיקא (זיד-אמע-ריקא), וא איך אבער-ליישנאטס געוועזען. שפעטער בעריישטע איך דיא נאנצע וועלט, וואר הויפטסאטס אין פראנצאזיסען אונד צילעטצט אין מאָאס (שטעללפערטרעטער איינעס אפאשא) אין דער טירקייא. איך שפרעכע אונד שרייבע נעלייפיג 15 שפראכען. דר' אטקינזאָנ, איינסט נעוא פאָן שאמאשקא גענאנגען." — דיעזע ערקלערונג איזט זא דייטליך נערהאלטען, דאס מאן אים ערסטען איינגעבוריגע ענגיגס איזט, דעס זאגרערבאריען מאנגע אללעס צו גלויבען. אלליין דער הערר באראן בענגיגט זיך ניכט מיט דיעזער ערקלערונג אים „עפסטער ללאיד", זאגדערן ערשיען דערזעל-בע איך אין דער רעדאקציאָן דעס „קעלטע נעפע", וא ער וויעדער פאָלגענדעס פערפאָפענטליכען ליעס: „דיא צישטענגען האבען מיך אלס איינען מענשען געשילדערט, דער אים פערשידענען שראפיזיערן ענטשפרוכגען איזט. אן אללדעם איזט קיין וואהר וואהר. ריכטיג איזט נור פאָל-גענדעס: איך בין אים יאהרע 1866 פאָן מיינעם שטיעפפאטער אין לייטשיי (ציפסער קאָמיטאט) ענטפלאהען אונד דייטע נאך מעקסיקא, וא איך אונטער דעם נאמען ו ו ע ט ש ע י אבער-ליישנאטס וואהרד. צוויי אייא יאהרע שפעטער בענאב איך מיך נאך איטאליען, וא איך פאָן דער רעגיע-רונג צום דאלמעטש ערנאנגט וואורדע. אים יאהרע 1869 וואורדע איך פאָם גערכטסהאפע אין וואלעס (שפריך: וואלס, אין ענגלאנד) וועגען מיינ-איידעס (פאלשען שוואורעס) צו 15-מאָנאטליכעס אررעסט פעראורטהיילט. מיין פערברעכען בעשאנד בלאָס דארין, דאס איך אינטער דעם אנגענאמענען נאמען „וועטשע" בעאיידעט וואורדע, וועהרענד מאן ער-פוהר, דאס איך „שאמאשקא" הייסע. איך ענטצאג מיך דער האפט, אינדעם איך נאך פראנכריך פליכטעטע, וא איך דען פראנצאזיש-דייטשען פעלדצוג פאָם יאהרע 1870 אונד 1871 אלס הויפט-מאנן מיטמאכטע. נאך בעענדיגונג דיעזעס קריעגעס מוסטע איך דען קאמפף נעגען דיא פאראיזער-קאָممו-ניסטען" מיטמאכען. אין דען יאהרען 1872, 1873 אונד 1874 אויסריזטע איך דיא וועלט. אים יאהרע 1875 דיענטע איך אלס גענעראל אין שאפנען. אלס דאן קאר-לאָס אים שאפנען פערטרעבען וואורדע, מוסטע איך מיך פליכטען, דא איך פיר דאן מארלאס דאס שווערט ערגרייפען האטטע. נון גינג איך נאך לאנדאן אונד פאָן דארט נאך פילא-דעלפיא צו וועלט-אויסשטעללונג. אין אמעריקא הייראטעטע איך אונד ערהיעלט איינע מיטגיפט פאָן אנדערטהאלב מיללאנען דאָללאַרס אים נא-וועמבער פאָרגען יאהרעס קאם איך נאך פאריז. פאָן פאריז גינג איך נאך קאָנסטאנטינאָפעל אונד פאָן דארט נאך בוקארעסט. פאָן בוקארעסט גינג איך נאך קראָנשטאדט אין זיעבענבירגען, פאָן וא מיך אין זיכערהייטס-וואכמאנן נאך פעסט בראד-טע. איך עגטווייך יעדאך דיעזעס, ווייל איך ער-הייראן האבע, דאס מיינע פערוואנדטען עס זיר-וועלכע דורך לייגעריישע אנגאבען מיך אין דען קערקער בריינגען וואללען. אין 14 טאגען וועדע איך מיך זעלבסט דעס קרימינאל-גערכטע שטעל-לען. — הייעמיס האבע איך דיא געשיכטע מיינער 11 יעהריגען דייטע פאָלגשטעלונג מיטגעטהיילט. אבריגענס האבע איך ניע יעמאנדען בעטראגען אונד בין איך מיינעס מעגשען יע איינען קרייצער שולדיג געבליעבען. באראן וויקטאר בוענא-וויסטא, עהעמאלס וויקטאר שאמאשקא." — ווייל איך-לען ניכט דיא ווידערשפריכע הערפאָרהעבען, וועלכע אין דיעזען ביידען ערקלערונגען זיך פאָר-פינדען, ווייל וויזען פאָלגליגיג נור איך דיא פע-שיעדענהייט דער נאמענס-פערטענונג הין. אים „עפסטער ללאיד" נענגט זיך דער מאנן „דר' אט-קינזאָנ", אים „קעלטע נעפע" הינגעגען צייכנע-טע ער „באראן וויקטאר בוענא-וויסטא". אללדאס מיס יעדעס אלס זעהר רעטהזעלהאפט ערשיינען. אויף אנס מאכט דער מאנן דען איינדרוק ניכט בלאָס איינעס איינגעוואהנליכען שווינדלערס, זאנ-דערן איך איינעס וואהנזיגיגען. האָפענטליך ווירד מאן זיך דער מאנן באלד אין דען הענדען דעס גערכ-טעס בעפינדען, וא ער דאך מיט עטוואס „סלאר-דען אויסזאגען" ווירד הערוויסיגען מיססען. — וועהרענד דיא פאָלגיצא דען שווינדעל-באראן איבערהאלד, וא מאן צו זאגען פפלעגט, „מיט לא-טערנען" הערומזוכט, ערלויבט זיך דייזער דיא ערגסטען „שפעסע" מיט דערזעלבען. מאנטאג ער-שיען ער אין בעגלייטונג איינעס פרייזע-ציממערס אים קאיזער-באדע, וא ער איך אים אפפענטלי-בען נאסט-הייזע צו מיטטאגס שפייזטע. הערווידע בעגאב ער זיך אין דאס אין דער נעהע געלעגענע שפיטאל דער באראהערצינען ברידער. דארט נאב ער זיך אלס דאָקטאר אים אונד זאגטע, ער זייא פאָם מיניסטער - פרעזידענטען טיסא גזעזענדעט וואָרדען, אים דאס שפיטאל צו אינטערזוכען. מאן צייגטע נאטירליך דעם מאנגע אללע קראנקען-ציממער מיט גראפסטער בעדייטוללונגען. דארט בעשענקטע ער איינגע קראנקע מיט בעדייטענדען זעלד-שפענדען. איך צו גינסטען דעס שפיטאלס שענקטע ער איינגע דוקאטען. — אינצווישען טראָף איך אין פראנצאזע הייר אין, דעם דער „באראן" אין בומארעסט איינע האהע סומטע אין בלאנקען דוקאטען אינגעשווינדעלט, זא איזט עס לייכט ערקלערליך, דאס דער „באראן" זא פרייגעביג מיט „דוקאטען" זיין קאנן. דאס שאנסטע היעבייא איזט, דאס דער באראן דעס שטאדט-הייסטמאנגע פער פאסט איינען בריעף זאגדטע, אין וועלכעס איינע פאָטאגראפיע זיך בעפאנד. דער בריעף לוי-טעטע: „הערר שטאדטהייסטמאן! זיא זענדען אין דער גאנצען שטאדט אידרע פאָרציא-לייטע הערום, אום מיך איינצוגרייפען. אבער וויא זאללען מיך דענן דיעזע אדמען לייטע טרעפפען, דא זיא מיך ניכט קענגען. איך איבערזענדע איהנען דאהער מיינע וואהלגעלונגענע פאָטאגראפיע, אום איהנען דען בעוויז צו ליעפערן, דאס דיא גאנצע פעסטע פאָליציא-מאנשאפט מיך טראָטצדעם ניכט ער-וישען ווירד!" מאן קאנן זיך דענקען, וועלך „זיי-דעס געזיכט" דער הערר שטאדט-הייסטמאנן דאצו געמאכט, דאס אין זאלכער שווינדלער איהן נאך איסלאכט. אין דער טהאט שטעללט דיעזער שווינדלער זיינע זאכע גאר געשיכט אן. דיא פאָ-ליציא ערפאהרט אומסטער, דאס דער באראן פאָר אינגעפיעטעל-שטונדע היער אדער דארט וואר, אללין זיא פינדט דענזעלבען טראָטצדעם ניכט. וואהין דיא פאָליציא מאָممט, דא זאגט מאן איהר אומסטר, זיא זייא אים אינע „פיעטעל-שטונדע" צו שטעט ערשיענען. אין שפרייבארט לייטעט אונדעס: „הערר קריג נעהט זאלאנגע צום בריעפגען, בין ער בריכט! פיהרר אדער שפעטער ווירד מאן איך דען הערן באראן ערווישען, וועגן ער צימטע. איך לאסטע אונטערדעס איהרע פרייא רוהען, ערדע מיט איהר אין מיינעם עפפאנגס-צימטער אונד ווערדע דאנן ווערען. וואס ווישטר ווערדען ווירד."

זא געשאה עס דענן אויך.

אלס פיעדעריקע אין דאס עפפאנגס-צימטער דעס דאבינגערס געפיהרט וואורדע, זאגטע ער צו איהר:

„איך האבע דיא רוהען לאסטען, מאדאמע, אום איה-גען אינע ווייכטיגע מיטטהיילונג צו מאכען. איך האבע נאכיכטען ערהאלטען, דיא איהרע פרישזואנדרגען נאס-מען בעפרעפפען."

„איזט עס מאָגליך? לעבט ער נאך?"

„ער לעבט נאך."

„אונד האט מיך באָווילליגער ווייטע פערלאסטען?"

„נין, דאס האט ער ניכט. האבען דיא פיעללייכט פאָן איינער שווישפעלערין, נאמענס א ד ע ל ע, געהאָרט?"

„נעווים! מיין זעלינער פאָאטער האט מיר ערצעהלט, דאס זעבוראָן וועהרענד דיינער שווערינג-איהרע מיט איינעס זאָלכען ווייבע אין פערבינדונג געשטאנדען. נאָאָם, זאָללטע ער מיך איהר נעאָפפענט האבען?"

„נין, מין מאדאמע, בעריהיגען דיא דיך, איך ווילל איהנען אללעס מיטטהיילען."

אונד דער יאבבינער ערצעהלטע, טהעגען דעס מיטגעפיהלס עגשטאמען ווייליך דען אינען דעס אי-מען ווייבעס בייא דער שילדערונג דער קוואלען איהרעס נאפפען. דיא אלטע לייעטע צו דעס פיעررע איהרער יינגער ערווייכטע מיט ערגיגע-ערע מאכט.

„וא איזט ער יעפצט? (ריעף דיא אלס דער יאב-בינער דיינע ערצעהלונג בעגעגעס האטטע), ער זאָלל קאָם-מען; איך ווילל ווידער זיין ווייב, זיין פרייעס, הינגעבען-דעס ווייב זיין!"

דא גינג דער יאבבינער הינייס, דען דאָקטאר ענג-לאָן צו רוהען. — נעמאנד וואר בייא דעס ווידערזעהען צוגעגען. אבער אים ענבענצימסער פערגאנגען מאן דאס העפטיגע, לוישע ווייגען פיעדעריקע'ס אונד דאס שלוכ-צען דעס דאָקטאָרס יבלאָן.

ש ל ו ס.

נאך דעס לייבהיטטען-פעסט עפפיגנס דער יאבבי-נער פאָלגענדעס שרייבען:

„עהרווירדיגער הערר!

דיא ווערדען מיינען בריעף מיט אונזערען דאנק-אנגענען עפפאנגען האבען. נענגענדיגנס שרייבען בע-צוועקס, איהנען ווייטערע מיטטהיילונגען איבער דיא שיק-זאלע פאָן פערוואנדטען צו מאכען, אן דערען גלוקע דיא זא גראסען אנטהייל האבען.

ווייר האבען אונס דער הייליך נעדער נעלאסטען, אונד איך האבע דער אינע אויסגעבייטעטע פראקטיס. דיא קאָנגען זיך לייכט דענקען, דאס אונזער ווינדערבארעס נעשיק ניכט נעגיגנעס אויפזעהען ערגענס האט, אונד ווייר ווינד דיא העלדען דעס מאנגעס. פיעלע קראנקע לאסטען זיך נור דעסהאלב פאָן מיר בעהאנדעלן, אים מיך צו זעהען.

פאָן לאנדאן האבע איך דיא נאכיכט ערהאלטען, דאס דער דיעקטאָר דער איررען-אנשטאלט אונד ווינע העלפער צו לאנגיעהריגעס קערקער פערוארטהיילט ווירד; אוס ווייגעס פערמאָגען ווייר מיר אינע בעטרעכטליכע עגשעדיגונגס-סומטע נעצאהלט ווערדען.

אדעלע האט זיך דעס שפאפענדען ארמע דער אירדישען גערעכטיגקייט עגטצאָגען. דיא אויס ו ו א ה נ ד ז ר נ נ נ ; נעוואָרדען אונד אין איינער אייריג-אנשטאלט אונטערבראכט. מיר בנגר מרה (מאס פיר מאס), לערען דיא ווייזען.

הערר לאדיין אויס מיט צוויקלאסטונג פיעלער שול-דען נאך אמעריקא עגטווייכען; מאן זאגט, עס זייא אויך אין פעלשונגס-פראצעס נעגען איהן אנהענגיג.

פרייא שקאָפ וואגט עס קוים, איהרע וואהרונג צו פערלאסטען; דיא אויס דער נעגענגעשאנד אללגעמיינער פערוארטונג.

אונד נון, הערר יאבבינער, עפפאנגען דיא נאך איינמאל מיינען אונד מיינער פרייא אינגעפפען, גלייהגעגד-פען דאנק.

דיא אבער, הערר יאבבינער, מאנע דער אללגעשיגע ענגגען אומסעדיאר. ער פעלליהט איהנען קראפט אונד אויסדוייר אין איהרעס הייליגען בעריופ, אונד אללע ווינ-שע איהרעס פרלגען הערצעגס ערפיללע ער צום גוטען.

אונד נון האבע איך איהנען נאך אין מיינעס נאמען אונד אין דעס מיינער לייבען פרייא אינע בעטטע פאָר-צוגאנגען; פערפאָפענטליכען דיא אינגעע נעשיכטע. אויף דאס דיא אין עהליכער לאנג צור לעהרע אונד צור וואהרונג דיענע.

לעבען דיא רעבטווארל!

אין אנאויסשפרעכליכער האָכאכטונג אונד פערעה-רונג פערהארריס איהר ערגעבענער

דאָקטאָר ז ע ב ו ל אָ ן.

פ ר אַ נ , דען 29-טען אָקטאָבער 1867."

פֿיינדע, אָב פֿריִערדן אָדער מרעיִנ זין ווערד — איז אין זאָלד קינדישעס שפּיל, פֿאַן דעם זיך הייטע נעמאַנד טישען לאַסט. אללע וועלט ווייס, דאס דער וועלט-פֿריִערדן הייטע פֿאַן דער לינע דעם רוסישען קאַיזער אבהעגנט. ער ברויכט דאָ- הער ניכט צו וועטשען, דענן וועגן ניכט ער זעלבסט דען פֿריִערדען שטאַרט, זאָ שטעהט פֿאַן אַיינער אנדערן זייטע געוויס ניכטס צו בעפֿירכטען. — אין וועגער בלאַטט מאַכט אנלעסליך דיעזער קאָמ- שען וועטטע פֿאַלגענדע אינטערעסאַנטע מיט- טהיילונג: אָב הערר אדלערבערג זינע וועטטע גע- גען דען רוסישען קאַיזער געווינגען ווערד, איז זעהר צווייפֿעלהאַפֿט. איינמאל יעדאָך האט שאָן אין מאַנן אַיינע וועטטע געגען אַיינען מאַנאַרכען געוואָגען. — עס וואר דיעס אין «אסטראַלאַ» (שטערן-זעהער), דער פֿאַר דעם פֿראַנצאָזישען קאָנינג לודוויג דעם פֿיערצעהנטען בעהויפּטעטע, דיא צוקונפֿט דורך זיינע שטערן-זעהעריִא פֿראַ- פֿעצייען צו קאָנגען. קאָנינג לודוויג גינג מיט דעם שטערן-זעהער דיא וועטטע אין, דאס ער דיא לי- גענהאַפֿטגקייט דער שטערן-זעהעריִא בעוויזען ווערדע. גין זאגטע קאָנינג לודוויג: «אגנען זיא מיר אים דען שטערגען, וויא לאנגע זיא לעבען ווער- דען?» — דעם אַרטען שטערן-זעהער טראט דער אנגסט-שווינ אויף דיא שטירנע. ער דאכטע זיך: וועגן אך זאגע, דאס איך נאָך 20—30 יאהרע לע- בען ווערדע, דא ווערדע מיך דער קאָנינ אים זיינע וועטטע צו געוויגען אונטער אַיינגער אַיינעם פֿאַר- וואנדע זאָפֿאַרט הינריכטען לאַסטען, אים צו בעוויי- זען, דאס איך געלאַגען האבע, ענדליך פֿיעל איהם אין גליקליכער געדאנקע אין, אגדעם ער צום קאָנינג זאגטע: «איך זעהע אים דען שטערנען, דאס איך עבען 10 מאַנע פֿאַר אַיערער מאַיעסטעט שטערבען ווערדע!» קאָנינ לודוויג פֿרכטטע, דען מאַנן הינריכטען צו לאַסטען, דא ער בעזאָרגטע, 10 מאַנע דאַרוויף זעלבסט שטערבען צו מיסען. — ער קאָנגטע אלזאָ ניכט בעוויזען, דאס דיעזע פֿאַעצייאונג אַיינע לייגערישע וואר. זאָ קאַם עס, דאס דער שטערן-זעהער געגען דען מעכטיגען קאָנינ דיא וועטטע ריכטיג געוואָגען האט.

* (דאס טירקישע פֿאַרלאַמענט) ווערד שאָן געבסטען מאַנטאג אין קאָנס- טאַנטינאָפּעל ערעפֿנעט. דאס טירקישע פֿאַרלאַ- מענט צעהלט 6 יידישע מיטגליעדער, אלזאָ אים אין מיטגליעד מעהר, אלס דער אינגאַרישע ריכס- טאג. דיא יידישען מיטגליעדער דעס טירקישען פֿאַרלאַמענטעס דיריפֿען מיט פֿאָלגענדע רעכטע דען זענגנ-שפּרוך זאגען: ברוך שהחיינו וקימנו לזמן הזה. געלאַבט זייא דער עוויגע, דער אונס דיא צייט ערלעבען ליעס, דאס איך אים טירקישען דיא «מיסבילדונגנ» דער קאָנגלכען טאַפֿעל אויס- געשפּראָכען. דיעזע שטראָפֿע איז פֿיר איינען בעציִרקס-ריכטער אַיינע עמפֿינדליכע, דער מאַנן, דער בעריִשט זאָ הייפֿיג אונגעשטראָפֿט זיינע יודענ- פֿינדליכקייט צום אויסדרוקע בראַכטע, מאַנ זיך נין דענכען: «מיך האט נאָך נעמאַנד בעזיגנט, אלס דיעזעס וויב!» (מימי לא נצחני אלא אשה!)

* (מאַן שפּיעלע גיכט מיט — דיא מאַנטען!) אין ניממער 24 אונזערעס בלאַטטעס טהיילטען וויר מיט, דאס דעם יידישען לעהרער יאָזעף מאַנהיימער אין לאַקענבאַך דאס אייסערסט זעלטענע גליק בעשיעדען וואר, זיינע «דיאַמאַנטענע» האַכציט צו פֿיִערן, נאַכדעם ער מיט זיינער פֿרוא רעבקה פֿאַלדע 75 יאהרע אין גליקליכער עהע געלעבט האטטע. דיעזע «דיאַ- מאַנטענע» פֿיידע דיערטע יעדאָך ליידער ניכט לאַנגע. וויא דיא אָדענבורגער צייטונג זאָגבען בע- ריכטעט, איזט הערר יאָזעף מאַנהיימער דיעזער טאַגע געשטאָרבען. דער מאַנן, דער אַיינע «זיל- בערנע», אַיינע «גאָלדענע» אונד אַיינע «דיאַמאַנ- טענע» האַבציט געפֿיִערט, איזט נינמעהר צור עוויגען רוהע אַיינגעגאַנגען.

* (שווינדעליִען אַיינעס שווינדעל-באַראָנס.) אין פֿאַרגער ניממער בעריכטעטען ווער בעריִשט איבער אַי- נען פֿאַלשען באַראָן, דער דעם היעזיגען געריכטע אויסגעלעגט ווערדען זאָלטע, אויף דעם וועגע צים געריכטע יעדאָך זיינעס וואַכמאַנע הערכנונג. דיעזער מאַנן נין פֿעראָפֿפֿענטליכטע אים «פֿעסטער לאָיד» אַיינע קרצע געשיכטע זיינעס ביזהערינגען לעבענס-לייפֿעס, אין וועלכער ער אונטער אנדערס זאגט: «איך בין ווירקליך געבאָרענער באַראָן. פֿאַן מיינען עלטערן ערהיעלט איך דען נאַמען נעזאַ פֿ שאַמאַשקאַ. אים יעגנער 1866 וואַרד איך פֿאַן מיינען עלטערן מיטהאַנדעלט. איך לענגט מיינען וואהרען נאַמען אב אונד פֿערלייס מיינע עלטערן, וועלכע איך זייט יענער צייט ניט ווידערגעזעהען האבע. מאַן בעהויפּטעטע, דאס דיא אונגאַריש- עסטערריכישען פֿאַליציא-בעאַמטען זייט 1875 גענגען מיך «קלאגען» ערהיעלטען. דאס קאַנן ניכט וואהר זיין, דא איך זייט דעם יאהרע 1873 ביז ענדע 1876 דען באַדען דער עסטערריכ-אונגאַרישען מאָנאַרכיקיין אינצוגען מאַל בעטראַט. אין קאָנס- טאַנטינאָפּעל לעבטע איך אלס מיטאַרבייטער מעה- רערער ענגלישער אונד פֿראַנצאָזישער בלעטטער. אין בוקאַרעסט ליעס מיך דער עסטערריכ-אונ- גאַרישע קאָנזול פֿעראהפֿטען, וועלכער מיך זאָ- דאַנן, אויף מיין אויסדריקליכעס פֿעריאַנגען, דעם פֿעסטער געריכטע אויסליפֿערטע. מאַן בע- ריכט דיא ווידען אינע שטעללונג זיך ערקענגען, דיא מאַן פֿאַר קרצעס ניכט איינמאַל צו האַפֿטען געוואגט העטטע.

* (אין אינטערעסאַנטער פּראָצעס.) דיא היעזיגען בלעטטער ברינגען פֿאָלגענדע מיטהיילונג אוים טאַמאַי: אים יאהרע 1856 ריישטע היער אינע פֿרוא דורך, וועלכע עבען אינע ריכע ערבשאַפֿט בעהאָבען האטטע, זיא שטעג אים גראַסען נאַסט-הויזע אב, וואָ זיא זיכער איבערנאַכטען צו קאָנגען גליבטע. דעם נאַכטס וואַרדע דערזעלבען יעדאָך אין קעסטען מיט גאָלד אונד עדעל-שטיינען עגטוינדעקט. אלס זיא דעם מאָרגענס דיעזען דיעבשטאַהל בעמערקטע, וואַרדע זיא דעם אונגעהייערן שאַדענס וועגען זאָ- פֿאָרט «אַרזיגנג», זאָ דאס מאַן ניכט אינמאַל דען נאַמען דער אינגליקליכען ערפֿאַהרען קאָנגטע. דער פֿערדאַכט פֿיעל אויף אַיינען «האַלצשנידער», דער ראַמאַלס עבען אין דעם ערזעהנען נאַסט- הויזע בעשעפֿטיגט וואר. דיעזער פֿערדאַכט גע- שמאַלטעטע זיך אים לייפֿ דער יאהרע צור גע- וויסהייט, דא דער פֿרוהער אַרטע האַלצשניידער נאָך אונד נאָך אלס זעהר ריכטיגער מאַן זיך צייגטע. דערזעלבע פֿערפֿיגט נעמליך איבער אין גראַסעס פֿערמאַנען אונד בעזיטצט מעהרערע הייזער אין פֿערשיעדענען שטעדטען דעם לאַנדעס. אם 24-טען דיעזעס ווערד אין דיעזער אנגעלעגענהייט דיא פֿער- האנדלונג פֿאַר דעם געריכטס-האָפֿע אין טאַקאַי שטאַטטפֿינדען.

* (אין ווידענפֿינדליכער ריכטער.) דער בעצירקס-ריכטער צו נאַי- קאָאַפֿט האט שאָן מאַנכע בעוויזע זיינער ווידענ- פֿינדליכקייט גגעגבען. אָהנע דאס איהם היעפֿיר עטוואס געשעהען ווערע. פֿאַר קרצעס יעדאָך האטטע ער אינען פֿראַצעס צור פֿערהאַנדלונג, צו דעם אינע יידישע פֿרוא, נאַמענס הערמינע גראַס- מאַנן, אלס צייגן פֿאַרגעלאַדען וואר. דער ריכטער ריכטעטע אַן דיא פֿרוא פֿערשיעדענע פֿראַגען, דיא זעלבע אויך נאַכין געגיא בעאַנטוואָרטעט, ענדליך ריכטעטע ער אַן דיא פֿרוא אויך אינע פֿראַגע, דיא זיא ניכט זאָלליך פֿערשטאַנד. אלס דיא פֿרוא אין פֿאָלגע דעסען מיט דער אנטוואָרט אין ווענג צאַגערטע, דא ערהאַב זיך דער ריכטער אונד ריף דער צייגן צו: «נין בעלל! איך שאָן איינמאַל, דיא פֿערפֿלוכטע יידין!» דיא אַרטע פֿרוא ערווידערטע אויף דיעזע בעלעדיגונג ניכטס, זאָנ- דערן טראט נעגען דיעזען ווידענפֿינדליכען ריכ- טער קלאַגבאַר אויף. דיעזען זאַמטטאג קאַם דיא אנגעלעגענהייט היער פֿאַר דער קאָנינליכען טאַ- פֿעל צור פֿערהאַנדלונג. דעם בעצירקס-ריכטער וואַרדע פֿיר זיין ווידענ-פֿינדליכעס פֿעראַהרען צווייא אכטבאַרע פֿאַמע אויזאַעלעגען אים פֿאַן זיך בעפֿינדען. «מיין הערר!» (זאָגטע ער צו דעם פֿעמען) אין דעם בענאַכבאַרטען נאַרע-אָרטע בעפֿינדען זיך צווייא איהרע לאַנדס-לייטע, פֿאַהרען דיא מיט מיר הין, דיא ווע- דען איהנען, ווענן זיך איהרע אויסאַגען בעשטעטיגען, נאַנען נעוויס דיא ערפֿאַהרעליכע סומטע לייהען.»

דער פֿעמדע ווילליגטע איין, אונד אין ווענינען שטונדען בעפֿאַנדען זיך ביידע אין דעם באַדע-אָרטע.

אכטעס קאַפּיטעל.

דיא ביידען קוטשלייטע אים פֿאַנ הערר ווייזע- באַרן אונד הערר ווינטערשטיין, וואַרען עבען אים בעגייפֿט, דען נאַסטהאָף צו פֿערלאַסען, אום זיך נאָך דעם קוי- נאַסען צו בעגעבען, אלס דער וואַגען אין ווילכעס דער פֿעמדע אונד דער ראַבבינער זאַסען, פֿאָרגעפֿאַהרען וואר. ווינטערשטיין ערקאַנטע דען אים וואַנען ווייצנ- דען ראַבבינער.

«אַי, הערר ראַבבינער, (ווענ ער פֿרייט), אַללען ווייר דיא עהרע איהרעס בעזוכעס האבען?»

אונטערדעס שאַנד ווייזענגאַרן דיא ערשטאַרם דאָ: זיין אייגע האַפֿטעטע אַן דעם בעגלייטער דעם ראַבבינערס.

«יעגלאַן!» (ווענ ער ערגלוק) בייגט דיא אַאָם מאַדע ערשטאַנדען?»

יעטצט פֿאַסטע איהן אויך ווינטערשטיין אים אייגע.

«וואהרהאַפֿטיג!» (ווענ ער.) דאָקטאָר יעגלאַן אדער דעסטען נייסט! יעגלאַן, יעגלאַן, זאָללטע עס מאַנ- לוך זיין?»

«ווינטערשטיין, ווייזענגאַרן! פֿיינדע מיינער קינד- הייט. ווייר איהר עס ווירקליך?» ווענ יעטצט יעגלאַן — אונד אין דען אינען לאַגען זיך דיא פֿיינדע.

מאַ נינ אין דאס האָפֿעל צוריק, אין דאס צימטער דער ביידען קוטשלייטע.

צוערסט מוסטע יעגלאַן ערצעהלען; ער בעריכטעטע קורץ דיא ליידענגעשיכטע, דיא ווייר בעריִשט קענען, דאנן מהיילטען דיא ביידען קוטשלייטע מיט, וואס דיא פֿאַן פֿיעדערוק אונד דערען עלטערן וואַסטען.

דער ראַבבינער האטטע ביז יעטצט נעשוויגען.

«נינמעהר, (זאָגטע ער) איזט דיא ווייהע אין מיר, צו ערצעהלען; אויך איך מאַנן אינע דיעזע אנגעלעגענהייט בעריכטען.»

מיט נעשפּאַנטטער אויסמערקזאַמקייט האָרטען איהם דיא אנדערען צו, דא ער פֿאַן דעם ווייטערן פֿערלייפֿ דער נעשיכטע, פֿאַן פֿיעדערוקענס ווייזע, דען פֿערזוכונגען, דע- נען דיא אייטגעטעצט וואר, איהרער איבערזיעדונג אונד עדלען פֿאַן דער נעדעקטנ יענער שענדליכען בעגע- גנעיא שפּראַך. דערען אַפֿטער פֿיעדערוקע פֿאַסט נע- וואָרדען ווערע. — אלס דער ראַבבינער שווייג, פֿאַנגט דאָקטאָר יעגלאַן:

«אונד וואָ ווילל מיין אַרטע ווייב יעטצט?»

«אין מיינעם וואהנאָרט!» ענטגעגנעט דער ראַבבינער.

«אָ!» (ווענ יעגלאַן.) שנעלל, שנעלל, פֿיהרע דיא מיך צו איהר!»

«געדולד, מיין הערר, איך מוס דיא אַרטע פֿרוא ערסט אַבגעריִשען, פֿאַהרען ווייר צוזאַמען, נאָך הייזע, דיא אונד איהרע פֿיינדע פֿערזוכען אין מיינעם שטודיר-

פֿאָלליעטאָן.

אים נאַרענ-הויזע.

(8. אונד שלוס פֿאָרזעצונג.)

אלס נון דער פֿעמדע ווינע ערצעהלונג בעענדעט, זאגטע דער ראַבבינער: «מיין הערר! איהר ערצעהלונג שיינט נון וואהר צו זיין, איך האבע דיא מיט נאַסטעס אינטערעסטע אנגעהאָרט. אבער וויא קאָנגען דיא עס בע- ווייזען, דאס דיא ווירקליך דער דאָקטאָר יעגלאַן ווער?»

«דאס איזט מיר הייר אונמאָגליך; אין פֿאַנ ניכט יעט, דיא מיך ווידערערקענגען ווערדען!»

«בינער בעפֿאַנד זיך נון אין נאַסטער פֿער- יעט דענאָך ניכט, וואס ער מהון זאָלל. זאגען, דאס זיך יעטצט פֿיינדע — אבער דאס דיא ערצעהלונג דען יעגלאַן שאָן פֿיעלע מאָל לענגסט פֿער- דורך צו איי- הן פֿיע- יס זיך יר

פֿאַן
ס פֿיעל
ודע-אָרטע